

Oponentský posudek na habilitační práci s komentářem

Název : Výber umeleckých tanečných prác (DVD nahrávka)

Nikolaj Rimskij Korsakov: Tisíc a jedna noc (postava Kalifa Zemana)
Peter Il'jič Čajkovskij: Labutie jazero (Pas de trois, Španielsky taniec)
Sergej Rachmaninov: Koncert – tanečná kompozícia

Autor : Mgr. art. Jozef Meričko, ArtD.

Taneční umění mělo po celé dlouhé období své existence mezi ostatními druhy umění nezáviděníhodnou pozici díky své nezachytitelnosti a pomíjivosti. Zatímco díla výtvarná (malířství, sochařství, architektura) si už svou podstatou staví pomník přetrvávající století, hudba a slovo jsou zvěčněny v notách a písmem, případně mistrovství interpretů s rozvojem techniky ve zvukových záznamech, taneční umění bylo díky složitosti a problematice písemného záznamu pohybu předáváno z velké části pouze převáděním osobní zkušenosti z generace na generaci a teprve v posledních desetiletích s rozvojem vizuálních technik mohlo být dokumentováno, a to jak po stránce choreografické, tak interpretační.

Dalším úskalím pro taneční umění a hlavně umělce jsou fyzické limity dané přibývajícím věkem a z nich vyplývající postupná pohybová omezení až ukončení kariéry výkonného tanečníka, a to nezahrnují úrazovost a nemoci z povolání, se kterými se v té či oné míře setká během svého působení většina profesionálních tanečníků. Z těchto důvodů považuji už samotnou cestu k habilitaci v oboru Taneční umění za akt složitější a obtížnější než u jiných uměleckých odvětví.

Pro habilitační práci Jozefa Merička byly zvoleny takové ukázky, které výstižně charakterizují jeho taneční osobnost. Jedná se o ukázky, které dokumentují, že Jozef Meričko je tanečník spektra rolí rozdílného charakteru.

V roli Kalifa Zemana v baletu Tisíc a jedna noc na hudbu N.A.Rimského Korsakova se mu podařilo na nevelkém prostoru, který byl této roli vymezen, vytvořit významově nosnou a impozantní postavu, upoutávající pozornost diváka dominantním projevem. Jozefa Merička zde vidíme jako vyzrálého tanečníka schopného ztvárnit silné emoce. Velkým vkladem je také výrazný rozdíl v projevu (a řekli bychom „chování“) při partnerské spolupráci se ženou a s mužem a v neposlední řadě i mistrná práce při ovládnutí složitého a těžkého kostýmu, s nímž žije v nelehké, ale přirozeně působící symbióze.

Zcela rozdílná je role v Pas de trois v Labutím jezeře. Zde dokázal pracovat v intencích čisté klasické techniky, která v jeho podání působí samozřejmě, lehce a jistě, což podtrhuje taneční kvality jmenovaného. Jistá vzdušná rotace, mnohočetná rotace parterní, dobré batýrované skoky v sólových částech, a především partnerská spolupráce současně se dvěma tanečnicemi, která je na velmi dobré úrovni, soustředěná, zodpovědná, evidentně spolehlivá, jsou nespornými pozitivy obtížného tanečního partu. Kromě technického vybavení je pozitivem i pohybový a herecký výraz a kontakt s partnerkami naplňující bezesbytku význam „pas de trois“. Bonusem je i tanečnickův scénický zjev - tedy proporční postava, líbivý vzhled a nesporná noblesa tanečního projevu.

Ze stejného baletu je i další ukázka, opět odlišného charakteru, tentokrát Španělský tanec. Zde jmenovaný naplno využil pohybový a mimický výraz, uplatnil cit pro míru pohybové stylizace charakterních prvků v rámci klasického baletu a podtrhl jejich specifickou. Jeho taneční pohyby se vyznačovaly s přehledem zvládnutou rychlostí a ostrostí nohou i paží, přesnou prostorovou kresbou, citem pro kooperaci při skupinové práci, bezpečně ovládanou rychlou rotací, to vše provedené s notnou dávkou elegance a osobního charisma.

Poslední ukázkou byla taneční kompozice Koncert s hudbou Sergeje Rachmaninova. Zde dokázal Jozef Meričko opět svoji všestrannost. Pohybový slovník se pohyboval na rozhraní klasického tance, neoklasiky a částečně i toho, čemu se dříve říkalo „moderní tanec“. Podkladem byla symfonická hudba původně neurčená pro tanec, proto její pohybové vyjádření i neobvyklá syntéza tanečních technik a pohybových tvarů kladla na interprety vysoké nároky, stejně jako nutnost absolutního souladu a jednotnosti formy pohybu početné taneční skupiny. Umělec zde prokázal schopnost souhry a pospolitosti při práci této skupiny na absolutní pohybové synchronizaci. Nutný byl také dramatický pohybový výraz a exprese, pohybová mnohotvárnost a umění podmanit si netypický pohybový slovník, schopnost střídat pohybové napětí. Rovněž zde osvědčil brilantní partnerskou spolupráci působící lehce a přesvědčivě, při níž byl partnerce oporou a jistotou.

Ve zmíněných ukázkách Jozef Meričko prokázal, stejně jako v příloženém komentáři k habilitační práci, že je navíc umělcem přemýšlivým, schopným analýzy tanečního díla po stránce obsahové, hudební i pohybové, i následné syntézy ústící do harmonického tanečního projevu, který působí na diváka po stránce estetické i emoční a splňuje záměření a cíl role v rámci celého díla. V komentáři dále prokazuje, že jeho způsob vytváření rolí a zpracování tanečních úkolů není jen intuitivní, ale je promyšlenou konstrukcí na podkladu získaných tanečních znalostí, využívající profesní zkušenosti, funkčně propojené s celou inscenací i ostatními zúčastněnými. Jeho připomínky a závěry v této části práce jsou výstižné, přesné a lze s nimi jen souhlasit.

Na základě habilitační práce se mi vynořilo několik odborných dotazů:

- S jakými problémy při partnerské spolupráci se Jozef Meričko nejčastěji potýkal ze strany partnerky (váha, technika, angažovanost, jiné...), co považuje u taneční partnerky za nejdůležitější, případné porovnání různých subjektů.
- V čem sám spatřuje své silné a slabší stránky (jako tanečníka).
- Kterou roli tančil nejraději a proč, kterou tančil nejméně rád a důvod.
- Postihly ho během taneční kariéry významnější zdravotní obtíže vyvěrající z profese a případně zda a jak to ovlivnilo jeho práci tanečníka.

Závěrem mohu konstatovat, že úroveň habilitační práce s komentářem plně osvědčuje umělecké kvality Jozefa Merička a vzhledem k této okolnosti i doloženým materiálům o dalších uměleckých a pedagogických činnostech **doporučuji udělení umělecko – pedagogického titulu docent.**

V Brně 3.10.2014

doc. Mgr. Jarmila Vondrová